

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

“How Awesome is This Place” (Bereishit 28:17) – Class 182

Shalom Z. Berger szberger@gmail.com

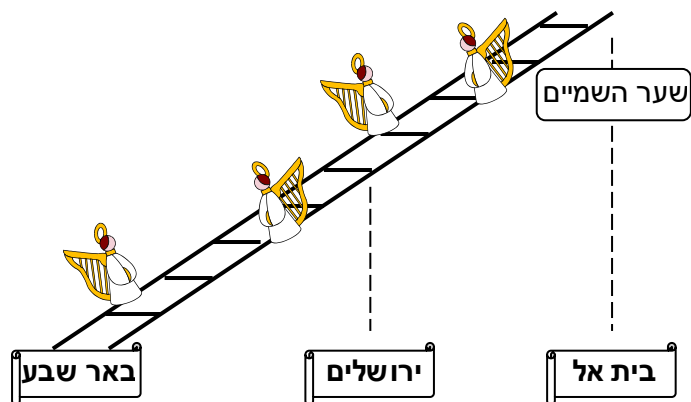
1. רש"י כ"ה יא

ויפגע במקום. לא הזכיר הכתוב באיזה מקום אלא במקום – הנזכר במקום אחר, הוא הר המוריה, שנאמר בו וירא את המקום מרחק:

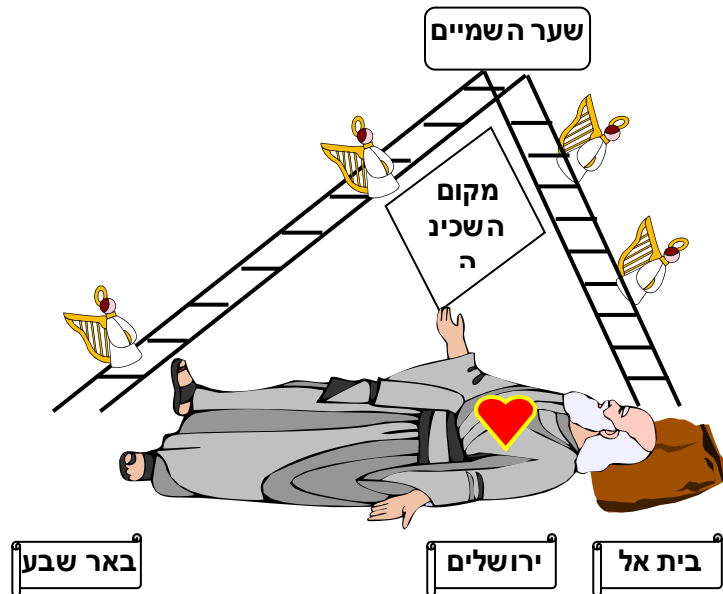
2. רש"י כ"ה יז

כי אם בית אלהים. א"ר אלעזר בשם רבי יוסי בן זמרא, הסלם הזה עומד בבאר שבע ואמצע שפועו מגיע כנגד בית המקדש, שבאר שבע עומד בדרומה של יהודה, וירושלים בצפונה, בגבול שבין יהודה ובנימין, ובית אל היה בצפון של נחלת בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני יוסף; נמצא סלם שרגליו בבאר שבע וראשו בבית אל מגיע אמצע שפועו נגד ירושלים; וכלפי שאמרו רבותינו שאמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר בלא לינה, ואמרו יעקב קראתה לירושלים בית אל וזו לזו היא ולא ירושלים, ומהיכן למדו לומר כן? אני אומר שנעקר הר המוריה ובא לכאן, וזו היא קפיצת הארץ האמורה בשחיטת חליו, שבא בית המקדש לקראתו עד בית אל, וזהו ויפגע במקום.

3. Rav Yaakov Medan - <http://www.hatanakh.com/en/articles/beit-el>

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

4. במדבר רבה ז:ח

מכאן נתנו חכמים מחיצות ואמרו: עשר קדושות הן: ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ומה היא קדושתה? שמביאין ממנה העומר, והבכורים, ושתי הלחם, מה שאין כן בכל הארצות. **ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, ארץ כנען כשרה לבית שכינה, ואין עבר הירדן כשר לבית שכינה.** עיר חומה מקודשת מן הארץ, שמצורעים הולכים בכל הארץ ואינם הולכים בערי חומה. ירושלים מקודשת מערי חומה, שקדשים קלים ומעשר שני נאכלין בירושלים, ואינן נאכלים בערי חומה.

5. בבלי זבחים נ"ד:

דרש רבא מאי דכתיב (**שמואל א יט, יח**) וילך דוד ושמואל וישבו בנויות ברמה וכי מה ענין נויות אצל רמה אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם אמרי כתיב (**זברים יז, ח**) וקמת ועלית אל המקום מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות לא הווי ידעי דוכתיה היכא אייתו ספר יהושע בכולהו כתיב (**יהושע יח, יד**) וירד ועלה הגבול ותאר הגבול בשבת בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב אמרי ש"מ הכא הוא מקומו סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי אמרי ניתתי ביה קליל כדכתיב (**זברים לג, יב**) ובין כתפיו שכן.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

6. משנה תורה, הלכות בית הבחירה ו:יד

כָּל מְקוֹם שֶׁלֹא נַעֲשֶׂה בְּכָל אֱלוֹ וְכֹסֶדֶר הִנֵּה אֵין קְדוּשׁ גָּמוּר. וְזֶה שֶׁעָשָׂה עֲזָרָא שְׁתֵּי תוֹדוֹת זְכָרוֹן הוּא שֶׁעָשָׂה לֹא בְּמַעֲשָׂיו נִתְקַדֵּשׁ הַמְּקוֹם שֶׁלֹא הָיָה שָׁם לֹא מְלֶךְ וְלֹא אוֹרִים וְתַמִּים. וּבִמָּה נִתְקַדְּשָׁה בְּקִדְשָׁה רֵאשׁוֹנָה שֶׁקִּדְּשָׁה שְׁלֹמֹה וְהָעֲזָרָה וִירוּשָׁלַיִם לְשַׁעֲתָן וְקִדְּשָׁן לְעֵתִיד לְבוֹא:

הלכות בית הבחירה ו:טז

לְפִי שֶׁקִּדְּשַׁת הַמְּקַדֵּשׁ וִירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְשְׂכִינָה אֵינָה בְּטֻלָּה. וְהָרִי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא כּו לֹא) "וְהַשְּׁמוֹתֵי אֵת מְקַדְּשֵׁיכֶם" וְאָמְרוּ חֲכָמִים אַף עַל פִּי שֶׁשׁוּמְמִין בְּקִדְּשָׁתָן הֵן עוֹמְדִים אֲבָל חַיִּיב הָאָרֶץ בְּשִׁבְעֵי עִית וּבְמַעֲשָׂרוֹת אֵינֹו אֵלֶּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפוּשׁ רַבִּים וְכִיּוֹן שֶׁנִּלְקַחָה הָאָרֶץ מִיַּדֵּיהֶם בְּטַל הַכְּפוּשׁ וְנִפְטָרָה מִן הַתּוֹרָה מִמַּעֲשָׂרוֹת וּמִשְׁבִּיעֵית שְׁהָרִי אֵינָה מִן אָרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִיּוֹן שֶׁעָלָה עֲזָרָא וְקִדְּשָׁה לֹא קִדְּשָׁה בְּכַפּוּשׁ אֵלֶּא בְּחֻזְקָה שֶׁהִחְזִיקוּ בָּהּ וּלְפִיכֶךָ כָּל מְקוֹם שֶׁהִחְזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי בְּבָל וְנִתְקַדֵּשׁ בְּקִדְּשַׁת עֲזָרָא הַשְּׁנִיָּה הוּא מְקַדֵּשׁ הַיּוֹם וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּלְקַחָה הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ וְסָיֵב בְּשִׁבְעֵי עִית וּבְמַעֲשָׂרוֹת עַל הַדֶּרֶךְ שֶׁבְּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת תְּרוּמָה:

ראב"ד שם

בְּקִדּוּשָׁה רֵאשׁוֹנָה שֶׁקִּדְּשָׁה שְׁלֹמֹה. א"א סִבְרַת עֲצָמוּ הִיא זֹו וְלֹא יַדְעֵיתִי מֵאֵין לוֹ וּבִכְמָה מְקוּמוֹת בְּמִשְׁנָה אִם אֵין מְקַדֵּשׁ יִרְקֵב וּבִגְמ' אִמְרוּ דְנִפּוּל מַחֲצוֹת אֵלְמָא לִמ"ד קִדּוּשָׁה רֵאשׁוֹנָה לֹא קִדְּשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא לֹא חֵלֵק בֵּין מְקַדֵּשׁ לִירוּשָׁלַיִם לְשֹׂאֵר א"י וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׁאֵנִי אוֹמֵר שֶׁאֵפִילוּ לְרַבִּי יוֹסִי דְאִמֵּר קִדּוּשָׁה שְׁנִיָּה קִדְּשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא לֹא אִמֵּר אֵלֶּא לְשֹׂאֵר א"י אֲבָל לִירוּשָׁלַיִם וְלִמְקַדֵּשׁ לֹא אִמֵּר לְפִי שֶׁהִיא יוֹדֵעַ עֲזָרָא שֶׁהִמְקַדֵּשׁ וִירוּשָׁלַיִם עֵתִידִים לְהִשְׁתַּנּוֹת וְלִהְיוֹת קִדּוּשׁ אַחֵר עוֹלָמִי בְּכַבוֹד י"י לְעוֹלָם כִּךְ נִגְלָה לִי מִסוּד ה' לִירֵאִיו לְפִיכֶךָ הִנְכַנֵּס עֵתָה שֵׁם אֵין בּוֹ כִרְת:

7. רב סולובייצ'יק – על התשובה "כיבוש יהושע וקידוש עזרא"

לְאִמִּיתוֹ שֶׁל דְּבַר, כֹּל הַבְּעִיָּה שֶׁל קִדְּשָׁה לְשַׁעֲתָה וְקִדְּשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא תְלוּיָה בְּעִינֵין אַחַד, וְהוּא עִינֵין הַבְּחִירָה.

הַקְּדוּשָׁה לְעוֹלָם בָּאָה, לְאַחַר שֶׁה' בּוֹחֵר. וְאַרְבַּע בְּחִירוֹת הֵן: בְּחִירַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין קִדְּשָׁתָה בְּטֻלָּה, בְּחִמָּה לֹה בְּחִירַת הַכְּהֻנִּים, בְּחִירַת מַלְכוּת בֵּית חָד, וּבְחִירַת מְקַדֵּשׁ וִירוּשָׁלַיִם. הַהִכְרָעָה בְּשִׁאלָה אִם הַקְּדוּשָׁה הִיא לְשַׁעֲתָה וּבְטֻלָּה, אוֹ נִמְשַׁכֵּת לְעֵתִיד לְבֹא, תְלוּיָה בְּשִׁאלָה אִם יֵשׁ בְּקִדְּשָׁה זֹו אֵלְמִנְט שֶׁל בְּחִירָה אוֹ אֵין בָּהּ אֵלְמִנְט זֶה.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

8. תפילת שבת (קדושה של שחרית) –

נִקְדָּשׁ אֶת שְׁמֶךָ בְּעוֹלָם. כְּשֵׁם שְׁמִקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בְּשָׁמַי מְרוֹם. כְּכַתוּב עַל יַד נְבִיאָךְ. וְקָרָא זֶה אֵל זֶה
וְאָמַר:

קו"ח - קדוש קדוש קדוש ה' צבאות. מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:
חזן - אַז. בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אֲדִיר וְחֲזָק. מְשֻׁמֵּיעִים קוֹל. מִתְנַשְּׂאִים לְעַמַּת שְׂרָפִים. לְעַמַּת בְּרוּךְ
יֵאמְרוּ:

קו"ח - ברוך כבוד ה' ממקומו:
חזן - ממקומך מלכנו תופיע. וְתִמְלֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ. מִתִּי תִמְלֹךְ בְּצִיּוֹן. בְּקִרְוֵי בְיָמֵינוּ
לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכֹּן. תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדָּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֶצַח נְצָחִים:
וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מִלְכוּתְךָ כַּדָּבָר הָאֲמוּר בְּשִׁירֵי עֲזָרָה. עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צְדָקָה:

קו"ח - ימלך ה' לעולם. אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הִלְלוּהָ:
לְדוֹר וָדוֹר וְכו':

9. מלבי"ם יחזקאל ג' יב

ברוך כבוד ה' ממקומו ר"ל הגם שיסתלק הכבוד מבהמ"ק והברכה והשפע לא תרד מירושלים
כי שם צוה ה' את הברכה עד עתה, בכ"ז הוא מקור הברכה במקומו אשר הוא שם:

10. מדרש תהילים צ"ו

ה' מעון אתה היית לנו. אמר רבי אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולם ואם העולם מעונו.
בא משה ופירש (**דברים לג פז**) מעונה אלקי קדם. אמר רבי יוסי בר חלפתא ואין אנו יודעים אם
הקב"ה טפל לעולמו אם עולמו טפל לו. בא משה ופירש (**שמות לג כא**) הנה מקום אתי. הוי
עולמו טפל לו ואין הוא טפל לעולמו. אמר רב הונא בשם רבי אמי ולמה מכנין שמו של הקב"ה
מקום. שהוא מקומו של עולם שנאמר הנה מקום אתי. דבר אחר למה נקרא שמו מקום. שבכל
מקום שצדיקים עומדים שם הוא נמצא עמהם שנאמר (שם כ כא) בכל המקום אשר אזכיר את
שמי אבא אליך וברכתך. וכן הוא אומר (**בראשית כח יא**) ויפגע במקום וילך שם.

<http://www.tinyurl.com/herzogberger1>